

مارمولک چشم ماری

کلید واژه‌ها: مارمولک چشم ماری، لاسرتیده.

بابک صدیقی

دبیر زیست‌شناسی آموزش و پرورش منطقه ۱۶ تهران

آزمایشگاه متوجه یک سری تفاوت‌های معنی‌دار در تعداد و شکل پولک میان آهیانه‌ای شدم که به نظر می‌آید:

الف - یا از دو نیای مشترک به این منطقه وارد شده و گسترش یافته‌اند.

ب - یا این که این گونه یک گونه‌ی مخلوط است.

ج - یا این که حاصل یک فرایند هیبریدزایی بین گونه‌ای است.

۳. تهیه‌ی نقشه‌ی پراکندگی همگی نمونه‌های جمع‌آوری شده در منطقه‌ی مطالعاتی و با ثبت موقعیت‌یاب جغرافیایی جهانی و در مجموع روشن کردن وضعیت فون سوسماران منطقه تا حد امکان.

۴. گردآوری نمونه‌های جدید در موزه‌های دانشگاهی. به علت آن که هر روز محیط‌زیست جانداران مختلف توسط انسان دچار تغییر و دست‌کاری می‌شود، این امر باعث شده است محیط‌زیست این جانداران تخریب، و در پی آن منجر به حذف گونه شود، در آینده ابزاری جهت مطالعات جدیدتر برای دیگر محققان به خصوص تاکسونومیست‌ها و متخصصان تکامل در دست خواهد بود.

زیرنویس

* برای مطالعه‌ی بیشتر می‌توانید به کتاب سوسماران ایران نوشته‌ی دکتر رسنگار پویانی مراجعه کنید.

زیرک و باهوش عمل می‌کنند، به طوری که حداکثر استفاده را از استتار می‌برند. به همین جهت به دام انداختن آن‌ها، بدون داشتن تجربه، بسیار دشوار است.

بیومتری انجام شده: میانگین طول انگشت چهارم پا ۱۳/۷ میلی‌متر، میانگین طول پوزه تا منخرج ۴۸/۳ میلی‌متر، تعداد پولک‌های بین بینی ۲ عدد، پولک‌های زیر لبی و بالای لبی هر کدام ۵ عدد تا زیر چشم و تا انتها ۸ عدد، پولک‌های زیرچشمی به لب نمی‌رسد، تعداد پولک‌های گلوبی ۱۵ تا ۲۰ عدد، تعداد پولک‌های پشتی به صورت عرضی در ضخیم‌ترین قسمت پشت ۳۰ تا ۳۵ عدد، پولک‌های شکمی در ردیف‌های عمودی ۶ یا ۷ عدد، تعداد پولک‌های شکمی در ردیف‌های افقی ۲۶ تا ۲۸ عدد، تعداد منافذ رانی ۱۰ تا ۱۲ عدد، میانگین طول ران ۹/۳۴ میلی‌متر، پولک‌های دم‌ی تیغه‌دار است، تعداد پولک‌های حلقه‌ی نهم دم ۳۰ عدد، میانگین طول چشم ۴ میلی‌متر، میانگین طول سر از پوزه تا پولک پس‌سری ۱۲ میلی‌متر، میانگین پهنای سر ۷/۱۶ میلی‌متر، میانگین پهن‌ترین قاعده‌ی دم ۶/۲۲ میلی‌متر و میانگین پهنای کل‌آک ۵/۲۲ میلی‌متر.

اهم نتایج این پژوهش

۱. شناسایی گونه‌ی غالب (*Ophisops elegans*) از خانواده‌ی لاسرتیده در منطقه که ۷۹ درصد کل نمونه‌های جمع‌آوری شده را شامل می‌شود.
۲. به علت فراوانی بالای نمونه‌های جمع‌آوری شده‌ی *Ophisops elegans* (۷۷ نمونه از ۱۱۵ نمونه‌ی جمع‌آوری شده) و در حین بررسی آن‌ها در

مارمولک چشم ماری (*Ophisops elegans*)

سوسماران (مارمولک‌ها) یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های خزندگان هستند که برای شناسایی آن‌ها کارهای زیادی انجام گرفته است. مطلبی که ارائه می‌شوند در ارتباط با شناسایی سوسماران منطقه‌ی شازنداراک است که نشان‌دهنده‌ی ویژگی منحصر به فرد این گونه در منطقه‌ی یاد شده نسبت به گونه‌های مشابه شناسایی شده است.

این گونه از خانواده‌ی لاسرتیده و دارای مشخصات کلی و منحصر به فرد خود است*، اما در این مبحث مایلم مشاهدات شخصی خود را که حاصل بررسی‌ها و پژوهش‌های یک ساله جهت ارائه‌ی پایان‌نامه‌ام بوده است، بیان دارم.

ملاحظات شخصی: در بررسی‌های انجام گرفته روی این گونه از سوسماران نتایج جالبی به دست آمده است:

از ۱۱۵ نمونه‌ی جمع‌آوری شده از بخش‌های مرکزی و زالیان شازنداراک ۷۷ نمونه مربوط به این گونه است که نشان‌دهنده‌ی جمعیت قابل ملاحظه‌ی آن‌ها در این منطقه است. تنوع رنگ‌آمیزی در این گونه فوق‌العاده است؛ مثلاً نمونه‌های دارای سطوح فوقانی و جانبی تیره، با ۳ نوار جانبی پشتی و رنگ‌های متنوع قابل توجه بودند. در بررسی‌های بیومتریک، متوجه شدم که بعضی از نمونه‌ها از لحاظ تعداد و شکل پولک بین آهیانه با دیگر نمونه‌ها فرق دارند و ۲ پولک در طرفین فلس آهیانه اضافه بر پولک‌های موجود در ناحیه‌ی سر آن دیده می‌شود. این سوسماران از لحاظ استتار و مخفی کردن و دستگاه‌های دفاعی بسیار